

Workshop 2: Binnen ieder ras is een robuuste koe te fokken.

Robuuste koeien passen bij de lokale (bedrijfs)omstandigheden. Hoe kom je aan dat type koe?

Wytze Nauta van Stichting BIO-KI en lid van Platform Natuurlijke Veehouderij vertelde hoe de melkveehouderij veranderde de afgelopen decennia aan de hand van zijn eigen levensverhaal. Geboren op een boerderij met 32 Fries-Hollands koeien in de buurt van Sneek, met beweiding en 1500 kg krachtvoer leverde 5600 kg melk/koe/lactatie. Door productie maximalisatie is de veehouderij naar bijna 100% Holstein-Friesian gegaan. Maar: Meer en meer koeien gaan er onder door; onvruchtbaarheid, slijters, hoog celgetal, klauwproblemen. Om vervolgens naar minder krachtvoer en meer gras te gaan, dat trekt de HF-koe, geselecteerd voor juist veel krachtvoer omzetten in melk, niet meer. Wytze begon met een biologischfokprogramma voor de biologische melkveehouderij. Een robuuste veehouderij heeft koeien nodig die op basis van de 'local resources', dus vooral gras, melk kunnen maken.

Karin Godeschalk is boerin in Nieuw Leusen (zandgrond) met 55 MRIJ koeien, 28 pinken, en 2 fokstieren op 23 ha > 15 jaar oud grasland met verschillende grassen en kruiden, 2 ha graan en 2 ha houtwal. De koeien lopen van april tot december buiten. Een dierdagdosering van antibiotica 0,8-1,2. Kalveren blijven 2 weken bij de moeder en worden daarna gespeend in een strohok bij de koeien. Het doel is een koeleeftijd van 10 jaar, nu is dit 9,5 jaar, met een levensproductie van 40.000 kg melk. Er wordt naast KI deels gefokt met eigen stieren. Alle pinken weiden met stier; koeien worden naar de stier gebracht om gedekt te worden. Criteria voor stierkeuze zijn: kruisbreedte, stand en kwaliteit van de benen, uiergezondheid, vruchtbaarheid, bespiering, MRIJ type, roodbonte kleur. Karin fokt het oude robuuste type MRIJ koeien en niet het melktypische MRIJ dat door de fokkerijorganisaties wordt aangeboden en steeds meer op Holstein gaat lijken.

Jan van Berkum vertelde over zijn ervaringen met FH koeien. Jan fokt deze koeien vooral omdat hij van dit ras houdt. Het zijn rustige koeien, met mooie rondingen, goede bespiering, ze geven goed melk met hoge gehalten vet en eiwit en ze worden makkelijk drachtig ook. Jan voert geen maïs en ook niet zoveel krachtvoer, en dan heeft hij een koe nodig die dat ook niet zo nodig heeft, maar een koe die vooral van gras melk maakt.

Het gesprek

De eerste vragen gingen over de levensvatbaarheid en kwaliteit van de kalveren en de economische voordelen van het melken van robuustere rassen. Automatisch geven koeien van de dubbeldoelrassen ook betere bevestigde kalveren vertelde Karin, zij heeft nooit een kalf wat te licht is op twee weken wanneer ze weg moeten. Bij de FH fokker is dat ook niet het geval. En is het economisch? Al jaren verschijnen er rapporten waaruit blijkt dat met de MRIJ veestapels betere saldi worden behaald dan met welk ras dan ook. Ook wordt het in de zaal genoemd (de meeste deelnemers zijn erfbetreders) dat het altijd de zelfde veehouders zijn waar problemen met gezondheid van de dieren optreden. Zouden melkveeouders misschien een diploma moeten behalen voordat zij een bedrijf mogen runnen? Dit zijn signalen die aangeven dat het managen van koeien, en misschien vooral van de hoogproductieve dieren die veel aandacht en hulp nodig hebben, niet bij elke boer past? Een meer robuuste koe kan uitkomst geven en door minder problemen uitkomen op een beter saldo?

Dan wordt er gepraat over de parameters voor een robuuste koe. Wim Hiemsta (DFE) had er al een aantal op een rij gezet.

: meer melk uit eigen-regio (ruw)voer; koeien met een dubbel-doel, dus melk én vlees; geen of laag antibioticumgebruik; gezonde, dieren; genetisch materiaal van eigen regio/erf?

Vanuit de deelnemers komt daar 'de economische parameter' bij, het liefst voorop, het moet naast meer duurzaam ook economisch meer opleveren, dat is belangrijk, anders is er geen perspectief immers.

Ook het 'imago' wordt toegevoegd, met een robuustere koe minder intensief boeren en meer weg van de technologische uitstraling, dat wil de burger ook graag zien. De burger moet dit ook weten, die communicatie is belangrijk, en is vandaar uit een betere prijs voor producten mogelijk? Dan krijgt de aanpak kansen. Je moet iets doen wat de consument graag wil, wees transparant. En zet het dier centraal in de aanpak. De aanpak moet in liggen binnen de boer zijn/haar capaciteit. We hebben veerkrachtige dieren nodig, die tegen een stootje kunnen, ook zelf er weer bovenop kunnen komen, zonder antibiotica.

Het voorstel is om met selectie binnen Holstein koeien aan de slag te gaan en met de voordelen en het fokken/inkruisen met robuustere lokale rassen aan de slag te gaan met een paar groepjes melkveehouders. Het fokken van gras-/ graaskoeien op te pakken, in de regio, passend bij het regionale milieu – dus veel gras. i

In de zaal zitten naast erfbetreders en studenten weinig veehouders, dus zo even een paar groepen vormen is er helaas niet bij.

Wel zijn er na de workshop al een paar aanmeldingen binnengekomen van een veehouder van nabij Zwolle en een uit Drenthe om mee te doen aan de pilot.

De conclusie van de workshop was: 'Binnen ieder ras is een robuuste koe te fokken'. Afsproken is om met elkaar in contact te blijven en veehouders te zoeken die samen pilots willen starten voor robuuste fokkerij en een aanvraag bij Overijssels Innovatielab te onderzoeken.